

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Julius 23-dik napján, 1813-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

A' Régens Princz ilyen írást küldött Jun. 28-dikán a' Parlamentumnak mind két házaihoz: —,

„Ő Királyi Hertzegsége megfontólván azt, hogy melly fontos dolog lehet Angliának boldogságára nézve az, ha oly előre való intézetek tétettetnek, mellyek az Országlószéket olyan állapotba helyeztessék, hogy mind azokat a' környűlállásokat haszonra fordíthassa, a' mellyek magokat a' száraz Európa' mostani állapotjára nézve elé adhatják; s a' maga bizodalját a' Parlamentom' buzgóságába és tapasztalásába helyeztetvén, reménli, hogy az olyan eszközöket veszen elé a' maga böltsessége szerént, mellyek abba az állapotba helyeztetik ő Kir. Hertzegségét, hogy az ellenségnek minden czélzásait megbaktathassa.“

Olyan hír terjedett - el Londonban a' Princznek ezen írására nézve, hogy a' Parlamentom' ülései nem soká ismét bé fog-
nak rekesztetni, és hogy míg a' lenne, újabb summának meghatározatását kívánja attól a' Régens Princz. Mint előre hallatott, 5 millió font Sterlinget (körűlbelől valami 55 millió forintot) kíván.

A' felső ház minden ellenvetés nélkül meghatározta a' következett napon a' Lord Liverpool ajánlására, hogy a' Régens Princz kívánságát a' szokott megköszönő írás által

helybe hagyja: az alsó ház Biztosság' eleibe adta a' Princz' írását, olyan rendeléssel, hogy 30-dikban terjeszsze a' ház eleibe az eránt való vélekedését. *Whithbread* pedig előre jelentést tett, hogy ő ezen alkalmatossággal bizonyos hozzádást fog javallani.

A' Ministérium Jun. 25-dikén útnak indította Londonból *Makenzie* urat a' szárazra, a' szövetzéges ármádáknak fő hadi szállásokra. Ez az a' *Makenzie*, a' ki egy alkalmatossággal sokáig alkudozott volt, de minden foganat nélkül, *Morlaix* városában, a' Frantzia és Anglus foglyoknak költsönös kitseréltetések eránt.

S v é t z i a.

Az Orosz birodalom, Dánia, Svétzia, és Anglia között folyt, de foganatlanúl félbeszakadott alkudozásokra nézve, ilyen Ministeri jelentést bctstott a' külső dolgokra ügyelő Svécus Minister a' Stocholmban tállatató idegen követekhez: —,

„Uram! szerentséjének tártja a' Svétziai Minister a' Király ő Felsége nevében tudósítani az Urat a' következendőkről. O Felsége az Orosz Császár egy levelet küldött Aprilis 29-dikén Dresdából a' mi Koronaörökös Hertzegünkhöz, melyben jelenti ő Császári Felsége, hogy a' Hertzeg *Dolgorucky* magaviseletével nintsen meglégedve,

azért hogy az eleibe adatott útasításokat általhágta, melyre nézve néki megparantsolatott, hogy Koppenhágát haladék nélkül oda hagyja, és a' Császári fő hadiszállásonts meg ne jelenjen. *Dánus* Követ *Stein-Bille* vissza küldetett Londonból, oly nyilatkoztatással, hogy az Angliai Országlószerk semmi féle alkudozásokra nem fog különben lépni, hanem csak Svétziával és az Orosz Birodalommal együtt; és hogy a' Dánus Udvarnak, a' melly tudja azt, hogy melly szélesen kiterjedő kötelezésekre ajánlotta - el Anglia magát, tökéletesen meggyőződve kell az eránt lenni, hogy a' két Hatalmasságok (t. i. Anglia és Dánia) között) soha semmi békesség és semmi kötés lábra nem áthat egyéb fundamentomon, hanem csak a' melly az Anglia, Svéczia és az Orosz birodalom között fennálló szövetséggel egészszen megegyez. Az akkor Hámbugban volt Anglus Követre volt bízattatva, hogy az Anglus udvarnak ezen nyilatkoztatását ott Hámbugban mondja meg a' Dániai Ministernek Gróf *Bernstorfnak*: hanem minthogy ez a' Gróf az alatt Londonba megérkezett, tehát ott mondatott - meg néki magának a' dolog, mellyel minden további alkudozások félbe szakadtak. Kéri a' Svétziai külső dolgokra ügyelő Minister az Urat, hogy tiszteletének bizonyítását fogadja - el. —,

„*Engelström*

Olasz Ország.

A' Mailandi udvari újság szerént még mind gyűlnek Olasz országnak minden részeiből Verona, Vicenza, és Bassano felé a' Frantzia és Olasz seregek az *Etsch* mellé rendeltetett Szemmeltartó armadához. Ugyan oda vette útját Julius 4-dikén Mailandból is a' testörző sereg, a' melly két Osztályokból áll. A' hozzá tartozó ágyúk 5-dikben indultak utánna.

Gratien, Palombini, és Bellotti, mind hárman Osztályos Generálisok, Jul. 5-di-

kén visszaérkeztek Spanyol országból Mailandba. Ezek is az Etschez vannak rendeltetve.

A' Velencei őrző seregnek nagy része parantsolatot kapott az indulásra.

A' Vice Király Junius 28-dikán Mailandot oda hagyván *Monczába* ment, a' hol a' familiája a' nyári napokat tölti. Míg Monczába múlatott ő Cs. Hertzegsége, az alatt az úti készületeit útnak indították Mailandból Verona felé a' Szemmeltartó armáda' fő hadi szállására. Jul. 3-dikán maga a' Vice Király is Montzából ugyan oda indult, 's 4-dikben estve megérkezett, a' hol semmit sem múlatott, hanem útját Pádua felé folytatta, a' hol az Albanói ferdőnél a' Vice Királynéval találkozott; ezzel együtt 5-dikban a' Páduanál özsze gyülekezve lévő seregekkel mustrát tartatott, a' honnét végezetre mind ketten Velenczébe vették útjokat, 's nagy pompával fogadtattak.

Spanyol Ország.

Itt következnek az Albuferai Hertzegnek Marschal *Süchetnek* a' Hadi Ministerhez írott három levelei, azon történetekről, a' mellyek rész szerént az Alicante felé rúgó Valencziai határokon a' *Xucar* vizenél, rész szerént pedig Kataloniában Tortosánál és Tarragónánál, a' múlt Juniusnak lefolyta alatt előfordultak, 's a' mellyekről a' közelébbi M. Kurir csak röviden emlékezhetett: —,

„I-ső levél. *Valentzia*, Jnn. 4-dikén 1813. Hertzeg Uram! Délutánni 4 óra van, és éppen ezen szempillantatban veszem a' Tortosai Komendánstól ezen jelentést: Uram! Valami 180 Anglus hajók tegnap délutánni 5 órakor Tarragonával általellenben állottak, és úgy látszott, hogy *Villa nova de Lites* felé tartanak. Költ Tortosában Junius 3-dikán estve a' 9-re 3 fertálykor. —

„Én ezen környűlálásokra nézve arra

határoztam magamat, hogy 6000 gyalogokkal és 800 lovasokkal alsó Katalónia felé útnak induljak, ott a' Gen. Decaen seregeit is össze szedjem, 's az Ánglusokat, ha lehet meg verjem. Vagyok 's a' többi. —

„II-dik Levél. *Tortosa*, Jun. 21-dikén reggeli 6 órakor, 1813. Hertzeg Uram! A' Siciliai - Ánglus seregeknek az Alicantei kikötőhelyben történt hajóra való ülésekről, ezen kikötőhelyből lett elevezésekről, 's a' Tortosai kőfalak alatt Junius 2-dikán történt hirtelen való megjelenésekről már tudósítottam Exc.ádat. Az ellenséges ármáda azon éjjel a' partra kiszálván, a' város mellett a' *Col de Balaguer* nevű hegyen lévő *San Felipe* nevű erősségnek körül kerítésére sietett, arra 3-dikban néhány batteriákból tüzelni kezdett, de ez az 5 napokig tartott ágyúztatásnak ditséretesen ellent állott; 's az ellenségnek valami 300 embereit rész szerént megölte, rész szerént megsebesítette: hanem Jun. 7-dikén az abban lévő puskaporos ház fellobbanván, magát (ez a' *San Felipe* nevű erősség) azon reggel feladni kénytelenített. Az ellenség pedig egyszersmind *Tortonát* is szorongatta, a' tengerről és szárazról arra tett kemény ágyúzása által. —

„Mihelyest nékem az ellenségnek Alicante-től lett elevezése tudomra esett, azonnal minden rendeléseket megtettem, hogy az ellenség' célzása felől hírt vehessek; ugyan akkor az eránt is rendelést tettem, hogy Gen. *Decain* a' maga seregeit Barcelonánál össze gyűjtván, onnét jöjjön a' Tarragonát ostromló ellenségre; magam a' *Xucar* mellől Jun. 2-dikán a' Gen. *Musnier*, *Pannetier*, és *Aigremont* osztályait *Tortosa* felé útnak indítottam. Valencia városától 10 Fr. mértfölenyre voltam, midőn értesemre esett, hogy a' *Balaguer* hegyén lévő erősség magát feladta légyen, a' hol ágyúimat Tarragona felé kellett volna elvinnem. Elvágattatván e'szerént előttem a' Tarragona felé vivő ország - út, a' hegyek között kerestem ösvény - utat sere-

geimnek, hogy megérkezésemet a' Tarragoniai derék ősző seregeknek, melly az ellenségtől való felkérlettetést mind ez ideig nagy bátorsággal vissza vetette, a' hegyekről tudtára adhassam. El is értem ezen célzásomat Jun. 12-dikén, midőn a' hegyeken nagy tüzeket rakattam, és seregeimet 13-dikban *Valladellos* nevű faluig vittem, a' honnét ezek is láthatták Tarragonát, őket is lehetett látni Tarragonából. Ugyan ekkor Gen. *Maurice Mathieu* is egész Arbosig előre nyomult Barcelonából Tarragona felé. Az őrző seregek hathatós ellentállása, és seregeinknek Barcelona 's Valencia felől lett megérkezések, annyira megijesztették az ellenséget, hogy Tarragonának ostromlását azonnal félbe szakasztotta, 's 27 ágyúját, véghetetlen sok bombival, golyóbissal, és haubitzal egyetemben ott hagyta. Az ő 180 különböző hajói is eleveztek az öbölből, 's a' Balagueri ágyúk' oltalma alatt állapotok meg. Ezt a' sok vitorlát az öbölben együtt látni, igen szép volt. Már itt telyességgel nem árthattak a' mi szárazon tsatázó seregeink, a' már rész szerént hajóra ült, rész szerént a' Balagueri sántzokon lévő ágyúk által fedezettődő ellenségnek. —

„Míg ezek Kataloniában Jun. 16-dikáig e'képpen folytak, az alatt a' Valencziai tulsó határokon ilyen mozdulásokat tettek az ellenséges vezérek: A' Castallai lógerben Spanyol Gen. *Del Parque* 18,000 emberekkel a' Gen. *Murray* seregének helyét, a' melly Kataloniába evezett vala, elfoglalta; *Elio*, a' másik Spanyol Generális szélső vőgyázóinkat nyomta vissza. Én Generális *Harispet* hagytam volt a' Xucaron túl 2 Osztályokkal hátra, olly rendeléssel, hogy az én elmenetelem után seregeit a' Xucar tulsó vidékeiről azonnal vonja vissza ezen víznek innenső partjára, és az ott lévő sántzokba szállítsa belé. Gen. *Harispe* ezen mozdulásokat pontossággal telyesítette. — *Elio* réá ütött ugyan hátuljáró lovas tsapatunkra: henem ennek vezére Gen. *Mesclop*

megfordulván, őtet vissza verte, 50 emberit rész szerént megölte rész szerént megsebesítette, 's 60 emberit és annyi lovat elfogta; *Oroman* nevű Irlandus Oberster is a' foglyok között van; 13-dikban ismét hozzá fogott az ellenség a' maga próbatételeihez, *Alcira* és az *Alberiquei* híd felé nyomulván; *Düque de Parque* és *Ánglus Generális Roche* hevesen előre nyomultak *Caraxante* városához, hanem az ő sűrű soraik ezen városnak kertjeinél általötörtettek; a' dolog heves verekedésre került; 400 Spanyolok ölettek vagy sebesedtek meg; 700 közemberek és 30 tisztek 1 zászlóval együtt elfogattak; 's az ellenség e'képpen egészen megfutamtott; és ezen történet után egész Jun. 18-dikáig semmi próbát nem tett. —

„Ezen idő alatt mind a' *Balagueri* öbölben tartózkodott az ellenséges hajós sereg; nékem pedig, minthogy ezen napok alatt tsupa pusztaságokon kellett folytatni hadi munkámat, viz' dolgában fogyatkozást szenvedvén, a' *Tarragonai* útra kellett kivinni seregeimet; itt esett értésemre, hogy *Gen. Maurice Mathieu* már egész *Reuszig* elenyomult, hogy az *Ánglusok* a' *Balagueri* erősséget felakarják vettetni, és hogy ők e'szerént *Kataloniában* dolgozni nem szándékoznak, a' mely dolgoknak kitanulása nékem arra szolgált okúl, hogy további munkáimat azokhoz képeest intézzem-el.“

„III-dik levél. *Valencia* Jul. 25-dikén, 1813. Hertzeg Úr! Hogy az ellenséges hajós sereg mozdulásait követhessem, kéntelen voltam lemondani arról a' gyönyörúségről, hogy a' *Tarragonai* Komenzánsnak *Gen. Bertolettinek*, 's a' vezérlése alatt lévő őrző seregnek személyesen szerentsét kívánhassak, azért, hogy *Tarragonát* illy ditséretesen védelmezték. Ha én *Tarragonába* mentem volna, hat napot vesztettem volna el: tehát jobbnak tartottam lehető hamarsággal *Valentziába* visszaterni, azért, hogy az *Ánglusok* elébb oda ne

érkezzenek mint én, 's a' többi. Vagyok 's a' többi. —,

„*Albuferai* Hertzeg Marschal.

Ezen levelét még hosszabban folytatja az *Albuferai* Hertzeg: hanem hogy egyéb tárgyaknak is helyt adhassunk, ennek több részét tsak summássan teszszük ide, mint következik: — Ezen levelében 30 ágyúra, sok mozsárra, bombira, rumra, sós húsrá teszi Marschal *Süchet* az ellenség' vesztését, mellyek felégettettek. De sokkal nagyobb volt az a' vesztés, mellyet az ellenséges hajós sereg *Junius* 21-dikére virradó éjjel szenvedett, midőn a' *Kataloniai* partoktól való eltávozása után az *Ebro* torkánál sok hajói feneken akadtak, mellyek közzül öt egészen elveszett. A' *Frantzia* seregek rendkívül való sebességgel és sok szenvedéssel való útat tettek vissza *Valencia* felé: de tsakugyan így sem előzhettek volna meg az *Ánglusokat*, ha ezeket az ellenkező szél meg nem akadályoztatta, 's hajóikat el nem széllesztette 's a' partokhoz nem kergette volna. Napjában 15 *Frantzia* mértföldet tettek a' *Musnier* és *Aigremont* seregei a' *Valenciai* partok mellett, tsakhogy az *Ánglusoknak* ellent állhassanak, a' kik, ha a' szél meg nem akadályoztatta volna őket, *Castellon de la Plana* mellett a' partra kiszállottak volna, 's e'szerént a' *M. Süchet* vezérlése alatt lévő sereget a' *Harispe* seregétől, a' melly a' *Xucar* vize mellett verekedett, elszakították volna. —,

„Így végződött tehát (ezek az *Albuferai* Hertzegnek a' Hadi Ministerhez intézett utolsó szavai) Hertzeg Uram, az *Ánglusoknak* ezen expeditziójok, melly által ők 81 *Fr.* mértföldnyire terjedő tsatázó mezőn nem tehettek egyebet, hanem tsak egy kis erősséget foglaltak-el, 's ebben egy Hadnagyot fogtak-el 83 emberekkel egyetemben, míg az alatt magok, a' *Xucarnál* és *Tarragonánál*, több mint 1600 elestekből, sebesekből, elfogattattakból, és szökevé-

nyekből álló kárt vallottak. Éképpen próbálták, Hertzeg Úr, az Anglusok Kataloniában ismét feleleveníteni a' hadakozást; de úgy látszik, hogy a' resultatum meszsze esett az ő céljoktól. En 48 óra alatt jöttem vissza Tortosából Valentziába. Vagyok 's a' többi. —,

„*Albuferai* Hertzeg, Marschal.

~~~~~

Geronából is érkezett Párisba a' hadi ministerhez Gen. *La Marquetól* egy tudósítás arról, hogy Jun. 23-dikán, és így nem soká azután, hogy Alsó Kataloniában a' feljebb leírt dolgok történtek, felső Kataloniában is megmútatták magokat a' Palamosi és Rosasi öblökben 15 Anglus línea hajók: 's éppen akkor Spanyol vezér Báró *Eroles* a' hegyekről, mint a' nép erősítette, valami 5000 gyalogokkal és 200 lovas insurgensekkel lejövön, hogy az Anglusok' kiszállását lehetővé tehesse, lenyomúlt *Banolás* városához a' tenger mellé. —,

„Talám (ezek a' Gen. *La Marque* szavai) a' Generális *La Marque* jelenléte által bátorítatván, itt nagyobb eltökéllettséggel verkedtek a' Spanyolok, mint közönségesen szoktak; az ő lovassaik, minekutánna a' mi *Miquelet* - *Kompániáink* között rendetlenséget tsináltak volna, még a' várost is vissza vették egy szempillantatig: de tsakugyan ismét kiverettettek tartalék seregeink által. A' *Szent Narcissus* Huszárok, a' kik néhány ízben réánk tsaptak, az úttzákon és piatzon özsze vagdaltattak; némelleyek elfogattattak; 30 lovaikat kezünkbe hagyták. Azután tsak a' tenger partjának és *Miaganas* nevű falunak védelmezésén iparkodott az ellenség, de innét is elkergettetvén, rendetlenül futott vissza a' hegyek közzé. Mind együtt valami 600 emberekre teszik az ő egész vesztését, a' mellett, hogy a' Spanyolok az ő elestjeiket és sebeiket, mikor lehet, magokkal elszokták hirtzolni. Az Anglus hajók 2 nap muiva

eltávoztak a' nevezett öblökből.“ — (Ezeket eddig a' Párisi *Monitör* adta - ki).

Alsó Slézia.

Az Orosz Császár, Pruszsus Király, és a' Svétziai Koronaörökös Hertzeg, minekutánna itt a' *Trachenbergi* kastélyban *Julius'* 9-dikétől fogva 13-dikáig együtt lettek volna, visszatértek innét, a' Császár a' maga fő hadi szállására *Peretwaldauba* *Reichenbach* mellé, a' Pruszsus Király *Berlinbe*, a' Svétziai Koronaörökös pedig a' maga fő hadi szállására.

S z a k s z o n i a.

Dresdából így írtak Jul. 9-dikén. *Napoleon* Császár holnap el fog innét utazni néhány napokig; *Torgauban* fölöstökömöz, *Wittenbergában* meghál, és 11-dikben *Magdeburgba* érkezik, a' honnét, mint mondják, *Würtzburgba* és *Bambergbe* is el fog menni. — Azt is mondják, hogy a' betegeknek egy részit *Dresdánál* tsónakokra ültetik, és *Magdeburgba* viszik. A' sántzok az *Albis* mellyékein, *Dresdánál* és másutt is, már majd mind készen voltak; a' mellyek készen nem voltak, nagy szorgalmatossággal készítették.

B é t s Jul. 22-dikén.

Cseh országból ezeket írják: — Császár és Király ő Felsége *Julius* 13-dikán *Brandeisből Prágába* bémenvén, ott a' Királyi kastélyban a' *Würtzburgi* Fő és Nagy Hertzeggel ebédelt, 's ebéd után *Brandeisba* ismét kiutazott.

Az *Austriai* külső dolgokra ügyelő Cs.K. Minister Gróf *Metternich* ő *Excellentziája*, a' velle lévő *Udvari Titkos Státus - Cancellaria'* tagjaival egyetemben, ezen hónapnak 12-dikén *Prágába* megérkezvén, a' Gróf *Schönborn* házába szállott - bé.

Frantzia Császári Követ Gróf *Narbon-*

ne, Dresdából jöven, 10-dikben — Orosz Császári Titkos Tanácsos *Amstetten* úr, Reichenbachból jöven, 11-dikben — Orosz Császári Követ *Alopéus* úr, 's Pruszsiai Statusminister Báró *Humbold* úr, mind ketten Peilauból jöven, 12-dikben — oda t. i. Prágába, hasonlóképpen megérkeztek.

Leg újabb újságok.

Minekutánna a' Valencziai és Kataloniai történetekről a' fejebb eléfordúlt Spanyol tzikkely alatt hosszasan írtunk volna: azolta érkeztek - meg közönséges újság leveleinkben a' következő tudósítások. Ezek Déli Frantzia országból érkeztek, és azt beszélnek, hogy a' múlt Junius harmadik és negyedik heteiben fontos hadi történetek fordultak elé *Spanyol országban*.

Lord *Wellington* t. i. Május' közepétől fogva megtámadólag kezdette folytatni a' hadakozást, 's azolta minden nap folytak a' verekedések a' fő armádáknál (az úgy nevezett Portugalliai és északi Spanyol armádáknál). A' Frantziák ugyan egész Junius 21-dikéig elkerültek hátrálás által minden fő ütközetet, hanem ekkor béerte őket az ellenség *Vittoriánál*, a' hol a' verekedés minden eddig tudva lévő környülállások szerint, az Anglusokra nézve egészen jó következással végződött. Három Frantzia szakaszarmádák, a' *Jourdan*, *Reille*, és *Clauzel* vezérlések alatt, rendkívül való sokaságú ártillériának, munitciónak, és bagázsiának elvesztése után, a' *Bidassoa* megé kénytelenítették hátrálni (a' melly víz északi Spanyol országot Frantzia országtól elválasztja).

Bourgos várát magok felvették a'

Frantziák. Úgy halljuk, hogy az Anglus armáda az ellenségnek kergetése közben két részre vált; a' főbb rész a' Gen. *Hill* vezérlése alatt a' *Bidassoa* felé nyomúlt előre: Lord *Wellington* pedig maga 10 ezer Anglusokból és néhány Spanyol tsapatokból álló sereggel Marschal *Süchet* ellen andúlt, a' ki némelly tudósítások szerint *Barcellona* felé vonta - el magát.

Sok Spanyol familiák, a' kik *Jósef* Királlyal tartottak, elfutván, Frantzia országba jöttek által.

Párisból érkezett magános levelek erősítik, hogy a' *Dalmatziai* Hertzeg (Marschal *Soult*) Julius 5-dikére virradó éjjel Párison által Spanyol ország felé utazott légyen - el, hogy Császár' Helytartója (Lieutenant de l'Empereur) nevezet alatt a' Spanyol ország seregek' vezérlését által vegye, a' hol (mint a' feljebb eléadott legújabb tudósításokból látók) nagy hevességgel el kezdődött a' verekedés.

~~~~~

A' Pruszsiai Correspondens, a' Frantzia és vélek szövetséges seregeket, Sléziában 35, alsó Luzátziában 15, felső Luzátziában 70, a' Szakszoniai Választó Fejedelemségben és az Anhalti vidékeken 50 — mind együtt 170 ezer emberekből erősíti állani. Azoknak a' Fr. seregeknek számát, a' mellyek Junius végéig Sléziából kitakarodtak, 50 ezerre teszi. A' Hertzeg *Poniatovszky* alatt lévő, és az Olasz országból jött seregek, belé vannak számláltatva a' felső Luzátziába lévő seregbe; csak az alsó Albisi és a' Castiglionei Hertzeg vezérlése alatt a' *Ménus* mellett lévő armádák nintsenek a' felsőbbekkel össze számláltatva.

Julius 21-dikén így állott a' Bétsi *Cursus*: — 100 Forint Conventziós pénz, 157 Forint és 1/2 kr. Váltótzédulában.